

är en verksamhet inom

Barnombudsmannen i Uppsala

- en ideell förening

ÅRSRAPPORT FÖR 2007

Februari 2008

INNEHÅLL

<i>Inledning</i>	2
<i>Vision</i>	3
<i>Mål</i>	3
<i>Samverkan</i>	8
<i>Övrig samverkan</i>	10
<i>Föreläsningar</i>	12
<i>Media</i>	13
<i>Trycksaker</i>	14
<i>Statistik</i>	15

Barnombudsmannen i Uppsala är en ideell förening som funnits sedan 1988. Under 2004 inlemmades Länsbarnombudsmannen som verksamhet utifrån ett kontrakt med Landstinget i Uppsala län. Länsbarnombudsmannen arbetar med barns rättigheter inom kommunerna och landstinget i Uppsala.

Barnombudsmannen i Uppsala – en ideell förening
Kungsgatan 47 A, 753 21 Uppsala   018 – 12 21 13
Gun.Johansson@dinbarnombudsman.nu
Mobil 0702 588 058

Inledning

Barnombudsmannen i Uppsala – en ideell förening ansvarar för två verksamheter varav Länsbarnombudsverksamheten är en. Föreningen har enligt avtal med landstinget i Uppsala Län åtagit sig att driva denna verksamhet fram till år 2010.

Länsbarnombudsmannen verkar för barns bästa inom Uppsala läns gränser i enlighet med FN:s barnkonvention och Landstingets Policy för Barnkonventionen.

År 2004 var det första verksamhetsåret för länsbarnombudsmannen. Verksamhetsområdet består av Landstinget i Uppsala län, sju kommuner (Älvkarleby, Tierp, Östhammar, Heby, Knivsta, Håbo och Enköping). Under år 2007 har Gun Johansson har varit verksamhetsansvarig och arbetat 100 %, Ann-Mari Forsberg arbetar 10% som kanslist.

Det tredje verksamhetsåret (2006) startade med ett intervjuarbete inom Landstingets verksamheter. Totalt intervjuades 24 chefer på olika nivåer, i syfte att se hur verksamheterna arbetade med Landstingets policydokument för barnkonventionen. Detta arbete gjordes för att Länsbarnombudsmannen ville få ett grepp om verksamheternas behov. Likaså gjorde Landstingets beställarenhet en utvärdering av Länsbarnombudsmannens arbete som ett underlag för ett nytt kontraktsavtal. År 2007 har varit ett intensivt år med många informationer, utbildningar och fortbildningar i barnkonventionen. På följande sidor ges en redovisning av verksamheten under 2007 utifrån den beslutade verksamhetsplanen och kontraktet som är upprättat mellan Barnombudsmannen i Uppsala – en ideell förening och Landstinget i Uppsala län.

Vision

Barn, unga och vuxna i Uppsala län ska känna till Barnkonventionen och ska kunna använda den som ett verktyg i delaktighet och barnrätt.

Mål

- Verka för att öka kunskapen om barnkonventionen och få förtroendevalda och tjänstemän att använda barnkonventionen som ett konkret verktyg i arbetet för barns rättigheter.
- Verka för att anställda och förtroendevalda i landstinget och kommunerna i länet utbildas i barnkonventionen.
- Verka för att vara en remissinstans.
- Verka för barn och ungas inflytande och delaktighet.
- Vara rådgivande för kommuner/landsting i deras arbete med att bevaka barnperspektivet i olika dokument.
- Initiera lokala nätverk.

Verka för att öka kunskapen om barnkonventionen och få förtroendevalda och tjänstemän att använda barnkonventionen som ett konkret verktyg i arbetet för barns rättigheter.

Verka för att anställda och förtroendevalda i landstinget och kommunerna i länet utbildas i barnkonventionen.

Totalt har 83 besök i länet gjorts under året tillsammans med politiker eller tjänstemän där Gun Johansson har informerat, utbildat eller fortbildat i barnkonventionen.

Detta är i paritet med föregående års besök. Merparten av besöken har varit ute i verksamheterna. Enligt tänkt plan för 2007 skulle tyngdpunkten för informationen av barnkonventionen vara på den politiska sidan. Så blev inte fallet vilket förklaras av att verksamheterna efterfrågade länsbarnombudsmannens tjänster i mycket högre grad än politikerna.

Vid dessa besök har också material lämnats ut såsom:

”Barnkonventionen är ett verktyg att använda...”, ”Fakta

för föräldrar samt barnkonventionsmaterial av skilda slag som kommit ut från ex.statliga barnombudsmannen eller eget material samt litteratur som gäller den verksamhet som besöks. Länsbarnombudsmannen (LänsBO) försöker att vidarebefordra de senaste evidensbaserade metoder som finns att tillgå när det gäller hjälp ute i verksamheterna i barnkonventionsarbetet. LänsBO ger råd och tips men själva arbetet bör verksamheterna göra själva för att de ska få det förankrat. Informationsbesöken utmynnar ofta i att nya kontakter önskas för exempelvis utbildningsinsatser i barnkonventionen av Länsbarnombudsmannen.

Det har visat sig att det finns stort behov av samtal och diskussioner om barnkonventionen och av Länsbarnombudsmannens olika verktyg och hjälpmedel för att tillämpa den. I flera verksamheter välkomnar man barnkonventionens synsätt som ett stöd som gynnar arbetet.

I Landstinget har policydokumentet för barnkonventionsarbetet särskilt uppmärksammats inom verksamheterna. Det framgår av det intervjuarbete som LänsBO gjorde med de 24 cheferna. Det kan konstateras att detta dokument behöver lyftas upp och konkretiseras så att policyn kan förverkligas.

Att öka kunskapen om barnkonventionen är en huvuduppgift i mitt arbete och det är här som jag lägger ner mest arbete. Varje grupp av personer som jag träffar är unik utifrån sitt verksamhetsområde vilket gör att alla föredragningar måste oftast vara anpassade till dem jag ska möta.

Verka för att vara en remissinstans

Länsbarnombudsmannen har givit synpunkter på en remiss under året. Dessutom har fem remisser varit arbetsmaterial. LänsBO har givit synpunkter på texten ur ett barnperspektiv på dessa. Från Landstingets sida kommer en föredragningslista till varje Hälso- och Sjukvårdsstyrelsemöte, där LänsBO själv får bevaka vad som kan vara intressanta ur ett barnperspektiv. Denna ordning är något som LänsBO kommer att diskutera vidare med Landstinget om för att få ett mer aktivt arbete med barnkonventionen i politikerbesluten. Ett mål är att barnkonventionen beaktas vid varje förslag till beslut samt att detta dokumenteras i en konsekvensanalys. Därefter ska politikerna kunna besluta utifrån ett barnperspektiv.

Länsbarnombudsmannen har under året påbörjat ett arbetsmaterial för barnkonsekvensanalyser som ska vara politiker till hjälp vid beslut. Under 2008 kommer även ett material för verksamheterna att färdigställas och då i samarbete med Landstinget Dalarna.

Verka för barn och ungas inflytande och delaktighet

Länsbarnombudsmannen har utbildat och givit råd och stöd åt skolor i Länet om "Likabehandlingsplaner". Det har kommit en förstärkt lag om skolornas ansvar att motverka diskriminering och att kontinuerligt arbeta förebyggande i skolorna. Detta arbete ska göras i samverkan med elever och föräldrar samt skall utvärderas årligen.

Som en del av utbildningspaketet "Barns behov i centrum" (BBIC) har Läns BO utbildat i barnkonventionen. Materialet är ett metodverktyg som socialstyrelsen har utarbetat för ärendegången i barnavårdsutredningar.

Nästan alla kommuner i vårt län använder sig av BBIC som är en slags barnkonsekvensanalys i utredningsärenden.

I Älvkarleby kommun har skolan tillsammans med Länsbarnombudsmannen utarbetat broschyren ” Fakta för föräldrar i Älvkarleby”.

En projektansökan till Allmänna arvsfonden har utformats i samarbete med NTF om barns inflytande i trafiken. Det är NTF som är projektansvarig.

LänsBO har pratat elevdemokrati vid sju tillfällen i länets kommuner.

Vara rådgivande för kommuner/landsting i deras arbete med att bevaka barnperspektivet i olika dokument

Länsstyrelsen har i regleringsbrevet för år 2004 fått i uppdrag att bland annat redogöra för hur barnperspektivet kan utvecklas och förbättras i verksamheterna. Utifrån detta har Länsbarnombudsmannen varit i kontakt med olika verksamheter och givit råd och stöd samt varit bollplank för hur man kan arbeta. Arbetet påbörjades under 2005 men har fortsatt under 2006 och 2007 då det måste hållas levande i verksamheterna.

Många kommuner arbetar fram ungdomspolitiska program och även här har Länsbarnombudsmannen givit sina tankar och synpunkter.

Skolplanerna har Länsbarnombudsmannen bara tagit del av och har inte varit med vid omarbetningarna.

Länsbarnombudsmannen har givit synpunkter på några dokument från Landstinget.

Initiera lokala nätverk

Arbetet med att initiera lokala barnkonventionsnätverk i länets kommuner som påbörjades 2004 är klart och det bildade nätverket är i drift. Nätverket uppfattas av medlemmarna som ett stöd när de ger egna utbildningar och vidarebefordrar det som de informerats om på nätverksträffarna, ex. nationellt om barnkonventionen.

Landstingets barnkonventionsnätverk har träffats två gånger under året. Detta nätverk har funnits i många år och varit bra, men nu känner nätverksmedlemmarna att en nydaning behöver göras. Nydaningen som vi har arbetat med under 2007 är dock inte helt klar än.

Barnsäkerhetsnätverket har träffats 2 gånger under året. Teman för seminarierna har varit "Kraftsamling - ett seminarium om barn och trafik" samt "Kan barn bli trafiksäkra?"

Samverkan

”Arbetsgrupp”

När det nya avtalet (2007) mellan Landstinget och Barnombudsmannen i Uppsala - en ideell förening utarbetades skrevs det in på Länsbarnombudsmannens önskan att det skulle finnas en arbetsgrupp. Arbetsgruppen består av förutom länsbarnombudsmannen, ordföranden och en styrelsemedlem från den ideella föreningen samt två politiker från landstinget och en tjänsteman från beställarenheten i Landstinget. I arbetsgruppen redogör länsbarnombudsmannen för den planerade verksamheten och hämtar in synpunkter om densamma. Arbetsgruppen har haft tre sammanträden under det gångna året.

Paraplygruppen

Är en samverkansgrupp i länet för det samordnande arbetet vid sexuella övergrepp och fysisk barnmisshandel. Gruppen har träffats fyra gånger under året med besök på gruppmedlemmarnas arbetsplatser. Även detta nätverk är under omarbetning.

Gömda men inte glömda barn

Det har länge funnits en önskan om att hjälpa de barn som lever med skyddad identitet. Länsbarnombudsmannen blev uppringd av en anhörig till barn som levde med skyddad identitet och berättade om hur myndigheter avslöjade dessa barn. Det behövs med andra ord handlingsplaner för att på bästa sätt ta emot barn och anhörig som lever under skydd så att inte de blir rökta av att myndigheter och verksamheter inte har kunskap som behövs. Länsstyrelsen hade särskilda projektmedel för kvinnor och barn som far

illa. Länsbarnombudsmannen tog kontakt med SIRI (skyddat boende) som har kunskaper och möjlighet att driva projektet och tillsammans söktes medel för två år. Detta beviljades och projektet startade upp sista månaden av 2007. Länsbarnombudsmannen kommer att sitta i styrgruppen och bevaka barnperspektivet under arbetets gång.

Handikappföreningarnas Samarbetesorgan

Nätverket för Barn och ungdomsfrågor träffas ca. sex gånger per år och Elisabeth Axberg är ordförande. Länsbarnombudsmannen är deltagande i nätverket och har haft ca åtta föreläsningar om barn med behov av särskilt stöd och deras rättigheter.

Sveriges kommuner och Landsting (SKL)

Detta nätverk i barnkonventionsfrågor var tidigare ett nätverk endast för Sveriges landsting men nu, i och med sammanslagningen, ska även kommunerna representeras. Nätverket träffas under 2 dagar 2 gånger om året. Representanter från vårt län är barnhälsovårdsöverläkare Björn Wettergen och länsbarnombudsman Gun Johansson. Här diskuteras och informeras mycket från ett nationellt perspektiv. Gun Johansson sprider denna kunskap till lokala nätverk och samarbetsparterna. Länsbarnombudsmannen har genom detta nätverk också varit rådgivande till Socialstyrelsen i barnkonventionsfrågor där också Statliga barnombudsmannen deltagit. Likaså har rådfrågningar från SKL kommit i hur länsbarnombudsmannen ser på vissa frågor.

Övrig samverkan

Statliga Barnombudsmannen i Stockholm har besökts fyra gånger under året. I ett fortgående utbyte planeras regelbundna träffar för att diskutera specifika frågor eller erfarenheter. Statliga Barnombudsmannen har i regeringsbrevet för år 2004 fått i uppdrag att bland annat sprida goda exempel på hur man i kommuner och landsting kan arbeta med implementeringen av barnkonventionerna i verksamheterna. Länsbarnombudsmannen har haft uppdraget att föreläsa om den verksamhet som finns i Uppsala län i ett antal seminarier.

Tryggare Uppsala Län är en paraplyorganisation för att mobilisera, tydliggöra och samordna de goda krafterna i samhället. Det konkreta trygghetsskapande arbetet bedrivs i olika arbetsgrupper. I dessa samlas de aktörer som berörs av respektive brottslighet. Nu finns fyra grupper; Antivåldgruppen, Bilgruppen, butiksgruppen och Kvinnofridsgruppen. Länsbarnombudsmannen arbetar mest med Kvinnofridsgruppen.

Länsbarnombudsmannens åtagande i Kvinnogruppen ser ut på följande sätt:

Länsbarnombudsmannen skall:

- synliggöra barnets situation för myndigheter och verksamheter. Detta görs i samband med utbildning i barnkonventionen,
- I samband med Statliga Barnombudsmannen trycka på för att stöd och trygghet skall skapas för barn som utsätts för indirekt våld,
- Informera om hur verksamheterna i länet kan upptäcka att ett barn far illa och om deras skyldighet att anmäla detta.

Universitetet är en annan samarbetspartner. Det är särskilt Etnologiska institutionen som frågor och tankar utbyts med. Etnologiska institutionen har också inbjudit till olika forskningsseminarier som det varit givande att ta del av.

Länsbarnombudsmannen har vid olika tillfällen samarbetat med **Rädda Barnen** och föreläst tillsammans eller var för sig vid föräldrareträffar och andra evenemang. Vidare har samarbete skett mellan Rädda Barnens lokalavdelningar, Röda Korset och Länsbarnombudsmannen.

Barnrättsakademien är en annan samverkanspartner som startade sin verksamhet under 2007 i Örebro. Örebro universitet fick uppdraget av regeringen att kompetensutveckla och fortbilda yrkesgrupper, beslutsfattare och andra intressegrupper om barnets rättigheter. Länsbarnombudsmannen har i princip samma uppdrag men på ett mer lokalt plan, vilket gör att ett samarbete häremellan är givande.

Samverkan med **Vägverket** i Eskilstunna fortsätter i syfte att se hur vi tillsammans kan arbeta med att utveckla arbetet med barnkonsekvensanalyser. Vägverket har en långvarig kunskap om att göra konsekvensanalyser.

Länsbarnombudsmannen har under 2007 samarbetat med bland annat **Hälsoäventyret, Barnhabiliteringen, Kvinnojourerna, Barnhus, Regionsförbundet, SIRI, och Socialstyrelsen** i föreläsningar och stödärenden.

Verksamhetsbesök:

För att få kunskap om verksamheter som Länsbarnombudsmannen inte arbetat med tidigare, har även år 2007 besök gjorts på barnsjukhuset, barn- och ungdomspsykiatri, ungdomshälsan, Trappan, primärvården, husläkarmottagningar, Barn- och ungdomshabiliteringar, hörcentral, hjälpmedelcentral, syncentraler, patientombudsmannen, akut- och rehabiliteringen, onkologen, öppenvårdsmottagningar, BVC, skolhälsovården, kultur i länet, upplandsmuseet, familjecentralerna, socialtjänster i länet, skolor och förskolor i länet.

Föreläsningar

Länsbarnombudsmannen har föreläst på **Vuxenskolan** om barnkonventionen i samband med föräldrautbildningar vid fem tillfällen.

Länsbarnombudsmannen har utbildat och föreläst i skolorna om upprättande av **Likabehandlingsplaner** och arbetat med att förebygga kränkande behandling.

Hem och Skola Riks inbjöd Länsbarnombudsmannen att föreläsa om kränkande särbehandling på deras riksstämma. En spännande stor grupp att föreläsa för och med mycket engagemang. De återkommer ständigt med frågor.

I oktober 2007 föreläste Länsbarnombudsmannen för **Attention** om barnkonventionen vid en kvällsföreläsning.

Pedagogiska institutionen efterfrågade föreläsning och seminarium om barnets rättigheter i samhället vilket Läns Bo åtog sig. Detta var mycket uppskattat och de vill återkomma under 2008.

Föreläsningar tillsammans med **Barnahus** om våld i nära relationer har gjorts vid två tillfällen. Även detta är något som kommer att återkomma framöver.

I samarbete med **Regionförbundet** anordnades en nationell satellitkonferens från Uppsala län som bar namnet: Dags för barnen. Uppdraget kom från alkoholkommittén och var det sista som gjordes innan den verksamheten lades ner. En spännande konferens som kräver ett fortsatt arbete med barn som far illa.

Media

Länsbarnombudsmannen har skrivit en debattartikel under rubriken: **Datamissbruk**.

Intervjuartiklar: Bilisten och Enköpingsposten har uppmärksammat när länsbarnombudsmannen har haft **Barnsäkerhetsnätverkets** träffar och skrivit om de teman som då togs upp.

Länsbarnombudsmannen har citerats i länets tidningar efter telefonsamtal eller med intervjuer om barnfrågor.

Vidare har länsbarnombudsmannen intervjuats i särskilda frågor som t.ex. mobbing, föräldramissnöjen med resurser till Barn i behov av särskilt stöd samt om domar i barnmisshandel.

Radio Uppland har haft inslag om föräldramissnöjen i Tierp om resurstilldelning till deras barn samt om homofobi bland barn och om hur man kan stoppa trakasserier.

ABC och TV Uppland intervjuade i samband med sattelitkonferensen. LänsBO intervjuades också av Uppsala Nya Tidning i samband med konferensen.

Länsbarnombudsmannen har också intervjuats av olika personaltidningar om arbetet med barnkonventionen.

Trycksaker

Som tidigare nämnts i texten har ett plastkort med titeln "Barnkonventionen är ett verktyg att använda..." utarbetats för att vara ett hjälpmedel för politiker och tjänstemän. Detta kort har beställts på nytt eftersom det är populärt och tagit slut.

Ett nytt material, "Barn är människor", har utarbetats för att påminna om barnkonventionens fyra ramartiklar. Det delas ut främst till landstingsverksamheterna men även till kommunverksamheter.

Ett nytt utställningsmaterial har utarbetats för att kunna användas vid utställningar på ett enkelt sätt. Likaså har länsbarnombudsmannen utarbetat ett nytt föreläsningmaterial.

Ett nytt material har tagits fram tillsammans med Enheten för hälsofrämjande psykiatri. Det vänder sig i första hand till föräldrar. Det heter Värna om barndomen.

Statistik

Under 2007 har Länsbarnombudsmannen fört statistik över de problemrelaterade samtal som inkommit. Det är i princip bara samtal från vuxna som inkommit.

Sammanlagt har 82 ärenden behandlats. Av dessa är 52 telefonsamtal och 30 e-post.

Nedan följer vad samtalen handlat om.

- Skola (ofta mobbning): 37
- Vårdnad/umgänge: 13
- Juridiska frågor: 5
- Misshandel: 8
- Sexuella övergrepp: 1
- Förskola: 6
- Datamissbruk 12

Besök

Länsbarnombudsmannen har tagit emot 4 vuxna besökare för råd och stöd.